

En Orsa-flicka- en gång skolan alltid skolan.

Karin Michols i Falun vill jag presentera genom att göra en intervju med henne och publicera några kommentarer från tre arbetskamrater, mig själv inbergipen.

Intervju o samtal den 22 april 2015.

Karin Michols föddes i Orsa 1933 där hon tog realexamen. Därefter fortsatte hon med gymnasiestudier vid Högre Allmänna Läroverket i Falun och tog studenten 1952, vilket följdes av universitetsstudier i Uppsala i ämnena engelska, litteraturhistoria och nordiska språk. Fil mag-examen blev klar sommaren 1956. På den tiden var det extra ekonomiskt lönsamt att ta tjänster i Norrland. Man fick ordinarie lärarlön även om man inte var klar med den praktiska utbildningen och Karin sökte till Vindeln på sina teoretiska meriter. Hon hade som längst norrut varit till Orsa finnmark. Vindeln, ett samhälle ett stycke utanför Umeå, är känd för sin folkhögskola men hon började som lärare på realskolan och hade tjänst i sex år i engelska och svenska. Samhället var litet och hon hade inte tänkt stanna där så länge men det var intressant att komma och se Norrland. Att Norrland hade mycket skog hade Karin hört talas om och fick under tågresan upp till Västerbotten se att det stämde. Under tiden i Vindeln gjorde hon sitt provår som lärare, vilket hon gjorde vid folkskoleseminariet i Linköping. Småskollärarytbildningen hade gjorts om till treårig och undervisningen kom att handla om svenska med inriktning på grammatik, som var ganska djupgående och hon skaffade sig kunskaper genom att läsa på. Engelska för blivande folkskollärare kom också att ingå i hennes ”provtermin”. Sammanlagt var hon alltså kvar i Vindeln i sex år.

Efter denna period ville Karin se någonting annat och sökte gymnasietjänster, men ville inte till någon storstad utan sökte till Norrtälje och Hagfors samt Falkenberg. Hon fick med lätthet tjänsten i Hagfors, där ett gymnasium höll på att byggas upp och hon fick vara med från början, även om hon inte hade någon erfarenhet av gymnasium. Hon var b e h ö r i g lärare och det var sällsynt på den tiden. Där var Karin kvar i tio år och 1964 var hon med om Hagfors' första studentexamen, en latinklass och en realklass, något som var lika mycket en examen för eleverna som för lärarna. Karin hade realeleverna i engelska och varenda en av dem fick ”komma upp” i engelska, deras enda språk. Det gick bra men svåra ämnen t ex Amerikas historia, atombomben. Hon minns att hon fick studera en hel natt och som tur var skötte eleverna det bra. Det var en stor händelse i Hagfors och järnbruket, där många anställda ingenjörer fanns och som ville ha möjlighet till gymnasieutbildning för sina barn. Under tiden i Hagfors

infördes också grundskolan, så rester av realskolan och det nya gymnasiet fanns nu samtidigt och Karin upplevde tiden i Hagfors som stimulerande. Under tiden i Hagfors blev hon intresserad av skolledarjobb. I Vindeln fanns en liten realskola med åtta klasser. I Hagfors däremot handlade det om sju åtta hundra elever i grundskola och gymnasium. Skoldirektören och gymnasierector var samma person och jag anställdes som biträdande rektor i ett par år. Ingen ville bli biträdande rektor och syssla med bl a schemaläggning. 1967 inrättades studierektorer i hela landet och hon blev studierektor där. Tyvärr spåddes järnverket i Hagfors gå en nedläggning till mötes. Framåtandan som Karin hade fått uppleva i början av Hagforstiden präglades senare av pessimism i samband med detta.

Hon sökte till Falun (fortfarande var föräldrar i livet i Orsa) och fick en tjänst som vikarierande studierektor. En sökande med fil doktorsexamen fick förord till tjänsten som ordinarie studieektor 1973. Karin överklagade och den sökande återkallade sin ansökan och Karin fick tjänsten. Gymnasiet hade då en rektor Valter Lannermark som skulle gå i pension 1974 och från 1974, efter Valter Lannermarks pensionering, till 1976 innehade K tjänsten som vikarierande rektor. Då hade planerna på en ny gymnasieskola börjat ta form och från kommunens sida ville man ha en person med erfarenhet av byggnationer. Därför anställdes i oktober 1976 Bengt Myrnäs, som var byggnadsingenjör, till rektor. Hela 1970-talet handlade om den nya skolan i Falu kommun och det hade gjorte en utredning om skola med lika många :teoretiska och praktiska linjer och lika många flickor som pojkar på varje enhet. Någon storskola på Lugnet ville många inte ha.

Mycket handlade om framtidens nya skola i stället för det dagliga arbetet Ht 1978 blev Karin rektor på Västra skolan i Falun. Tyvärr blev det missnöje i lärarkåren och det var dålig stämning på skolan. Hon fick tjänst på skolkansliet 1985-86. Många lärare som var akademiker tyckte att de skulle ha tjänst på gymnasieskolan.

På skolkontoret gjorde hon en utredning om

- 1) rektorsområden
- 2) gymnasieskolan
- 3) beredskapsplaner (i händelse av krig skulle skolorna användas och då skulle elever inkvartas i kyrkor, bönhus mfl ställen)

1987 kom en ny distriktindelning i grundskolan.

1987-89 blev Karin studierektor på Hälsninggårdsskolan med Vika och kom som studierektor till Lugnetgymnasiet 1989 där hon blev kvar till sin pensionering 1999.

Det var en lycka att få komma till Lugnetgymnasiet; ”Där trivdes jag bra”.

Förändringar i yrkeslivet

- I Värmland var Karin första och enda kvinnliga skolledare.
- 1972 blev hon första och enda kvinnliga skolledare i Falun.
- 1970-talets slut fanns tre kvinnliga skolledare, förutom Karin Ann-Marie Wigardt och Barbro Plantin.
- 1980 försökte Länsskolnämnden, i enlighet med Skolöverstyrelsens ambition, verka för kvinnliga skolledare.
- 12-15 % var kvinnliga skolledare på 90-talet.
- Vid 1990-talets början var Falun en av de få kommuner som hade 15 %

kvinnliga skolledare.

- Under ledning av Ulla Öreby på Länskolnämnden ordnades träffar, på olika håll i länet, för kvinnliga skolledare.
- I samband med att grundskolan 1992 fick nya distrikt blev ytterligare kvinnor anställda som ledare.
- Karin blev Skolledarförbundets första kvinnliga ordförande i Falun och senare i Dalarna. År 1992 satt jag med vid intervjuer av blivande skolledare.
- Till en början var skolledartjänsten enbart administrativ. Senare på 80/90-talet dominerade pedagogiska uppgifter.
- Rektorutbildningar tillkom för dem som redan fått tjänst. Det handlade då bl a om kurser i sociologi och skoljuridik.
- 1988 försvann kanslisterna från grundskolan och deras arbete fördes över på både lärare och skolledare.
- Lönerna för skolledare höjdes efter K 's tid som skolledare.
- K menar att schemaläggning blev ett viktigt inslag i ledarskapet. Det kunde vara mycket arbete med flera linjer som det hette och många elever.
- Ekonomins har stramats åt.
Skolan har svårt att nå sina mål när man inte kan anställa lärare.
- Karin föreslog till Expressen 2014 att man bör införa ett kösystem i skolan, liknande det inom sjukvården, dvs finns inte behöriga lärare på en skola får eleverna vänta och stanna hemma.

Hermine von Scheele har bidragit med några intryck av Karin Michols och berättar följande om mötet med henne:

Skräckblandat... mitt första möte med Karin – en imponerande gestalt, klädd i röd dräkt, med en röst som hördes. Mycket tydligt. Hon satt längst upp vid det avlånga bordet, där andra okända ansikten trängdes längst med långsidorna. Jag satt vid den andra kortsidan. Vi var i sammanträdesrummet på Skolkontoret. Karin – facklig företrädare. I mitt fack! Anställningsintervju. För en skolledartjänst på Lugnetgymnasiet.

Jag satt som fastnaglad, en måltavla – kalla den gärna darttavla, där det gäller att kasta pilarna så strategiskt och pricksäkert som möjligt för högsta poäng. Och nog kastade Karin pilar alltid: knepiga, intrikata och listiga frågor duggade tätt, tätt. Jag duckade, parerade och svettades. Var det här verkligen något för mig? Med en så vass, eventuellt blivande kollega? Med genomträngande blick, högdragen hållning och stor pondus?

Puh! Intervjun var över och jag reste de 50 milen hem och tänkte att det var nog lugnare att stanna där jag var.

Dagen efter ringde min telefon. "Hej! Det är Karin, din fackliga företrädare i Falun. Vad vill du ha i lön? Du kan ju åtminstone begära det din företrädare hade." Rösten var en annan, avspänd och varm. Jag riktigt såg ett skämtsamt leende och en spjuveraktig glimt i ögat på den Karin, som var i andra änden av tråden...

Ja, så blev vi kollegor. Och vänner. En kollega och vän med stor integritet och nyfikenhet och med mycket humor. Karin har gått och går sin egen väg – det är ingen idé att försöka styra henne eller ändra på hennes beslut. Mellan A

och B finns bara *en* kortaste väg. Den tar Karin.

Jag minns en episod under den period då varje klass skulle ha två klassföreståndare. Tjänstefördelningen var gjord. En lärare i ett utsett par rapporterade till Karin, att hon inte skulle kunna samarbeta med den andra. "Då får du väl lära dig det, då." var Karins svar. Så var det inget mer med det.

Nästan varje morgon – innan anstormningen av elever och personal börjat, kom Karin in till mitt arbetsrum (jag var ofta mycket tidig), satte sig på en – alltid samma – stol, placerade sin berömda handväska i knäet och så ventilerade vi ditt och datt; lite skvaller, lite pedagogiska frågor, lite dagens kommande begivenheter. Och så kunde vi skratta (Karins kluckande skratt är ett kapitel för sig). Det var en bra start på dagen. Mycket trevligare än att öppna datorn och se vilka mer eller mindre viktiga mail som plingat in sedan gårdagen. Jag saknade de stunderna mycket när Karin gått i pension, lite motvilligt två år efter ordinarie pensionering.

Ja, hennes sorti från Lugnetgymnasiet är värd att relatera.

Vi ville ordna en avslutningsfest på skolan, men Karin skulle inte få veta något om den i förväg. Hur skulle det gå till? Karin som hade koll på allt som försiggick på skolan. Kunde vi lura henne?

Varje program skulle framföra ett nummer till hennes ära, bestämdes det. Idéerna sprudlade, det viskades och smusslades i korridorerna.

Vår gymnasiechef, Rolf Södergren, bjöd Karin och mig hem till sig på middag kvällen för det utsatta festdatumet. Detta för att Karin, som (fortfarande) är engagerad i en mängd föreningar och sammanslutningar, inte skulle vara bortsprungen den kvällen. Jag lovade att hämta Karin med bil och det gjorde jag. Karin var verkligen festklädd och elegant som vanligt.

Bordet var vackert dukat hos paret Södergren, men det fanns inte ett spår av matlagning. En överraskning! Vår tidigare gymnasiechef, Ingvar Persson, hade kommit, till Karins förtjusning, som gäst från Falkenberg.

När vi småpratade som bäst "ringde" telefonen, Rolf svarade och kom tillbaka med bekymrad min. "Det har varit inbrott på skolan, fönster är sönderslagna och polisen vet inte hur mycket skadegörelse det är. Jag måste åka upp. Följer ni med?" Givetvis ville vi det.

Jag körde bilen ända fram till stora entrén och jag glömmer inte den syn som mötte oss. Skolans hela personal välldes ut genom dörren och välkomnade. Karin hade inte anat något, men är det någon som tror att hon tappade fattningen? Inte! Hon skred in i matsalen och festen blev fantastiskt lyckad.

Min egen upplevelse av Karin Michols är att som gymnasielärare vara med om att hon som rektor tyckte kvinnliga lärare kunde vara klassföreståndare för teoretiska linjer, som det hette då, och inte enbart män. Vi var fem kvinnor som samtidigt fick uppdraget och vi kände oss betydelsefulla.

Agneta Jansson som tjänstgjort som gymnasielärare under Karin har några bilder att förmedla

Plats: ett konferensrum på Lugnetgymnasiet.

"Nu måste du sluta dricka!" Så inledde Karin ett elev/föräldramöte. Den odygdige ynglingen tappade hakan och hans föräldrar nickade allvarligt instämmande. Rakt på sak är hon, Karin och det väsentliga blir sagt utan att lindas in till oigenkännlighet.

Plats: i Karins hem och vid diverse middagsbord.

Ett stort intresse för Karin är internationella kontakter. Under många års utbyte med Lyon har mina två ampra franska lärarkollegor fått uppleva Karins stora generositet och humor. Många middagar har vi skrattat oss igenom och de franska damerna var häpna över att en skolledare kunde vara så "vanlig". Oj, vilken skillnad mot i Frankrike! Fransyskorna inbjöds till och med till hennes hem när hon firade en jämn födelsedag. Resor, kontakter och utbyte ville hon ständigt inspirera elever och lärare till. Självt reser hon ju inte så särskilt litet heller.

Efter pensioneringen fortsatte Karin Michols att verka som rektor för Pensionärsuniversitetet, numera kallat Senioruniversitetet. Dessutom var hon aktiv som ordförande i SPF-seniorerna under ett